



Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

про результати відвідування
Заводського районного суду міста Миколаєва

23.05.2025

Миколаїв, 2025

I. ВСТУП

На виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі ст. 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 23.05.2025 групою НПМ здійснено відвідування Заводського районного суду міста Миколаєва.

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Дубова Тетяна Віталіївна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Жванко Тетяна Сергіївна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Відвідування проводилось в присутності керівника апарату суду **Ніколаєвої Наталії Валеріївни**.

Загальна інформація.

Заводський районний суд міста Миколаєва (далі - суд) знаходиться за адресою: вулиця Радісна, 3, місто Миколаїв, Миколаївський район, Миколаївська область, 54613.

На посаді голови вказаного суду працює **Щербіна Сергій Вікторович**.

Під час проведення відвідування суду відзначено, що керівництво суду забезпечило безперешкодний доступ до всіх приміщень суду.

Штатна чисельність працівників становить 55 осіб, фактично – 49 осіб. Згідно зі штатним розписом кількість штатних посад суддів – 15, здійснює правосуддя – 13 суддів.

Організаційне та фінансове забезпечення діяльності суду здійснює Державна судова адміністрація України через Територіальне управління Державної судової адміністрації України у Миколаївській області.

Суд розміщений в окремій двоповерховій будівлі, у якій облаштовано два входи/виходи – основний (центральний) та службовий (конвойний).

На вході до приміщення суду розміщено інформацію про найменування судового органу (фото 1). Вхід обладнаний пандусом для маломобільних груп населення та кнопкою виклику працівника суду, що перебуває в справному технічному стані (фото 2).

У приміщеннях суду встановлено інформаційні стенди з наявною інформацією про графік прийому громадян, телефони гарячих ліній Державної судової адміністрації України, надання безоплатної правової допомоги, правила та обов'язки учасників судових процесів, способами зв'язку з Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини тощо.

При вході розміщено пост співробітників Служби судової охорони, що забезпечують пропускний режим та здійснюють реєстрацію відвідувачів суду, громадський порядок і захист усіх учасників судового процесу. Наявний

стаціонарний металодетектор аروحного типу. Ведеться відеоспостереження на вході до суду (фото 3).

На пропускному пункті наявна аптечка для надання першої допомоги, яка укомплектована необхідними медичними засобами та препаратами, що відповідають актуальним термінам придатності (фото 4).

Для здійснення правосуддя у суді облаштовано 4 зали судових засідань, які призначені для слухання кримінальних справ. У всіх залах встановлено загородження зі спеціального захисного скла для розміщення підсудних (засуджених), а також встановлені системи відеоконференцз'язку для проведення судових засідань (процесуальних дій) у режимі відеоконференції (фото 5, 6).

Вікна вказаних залів загратовані, що дозволяє забезпечити безпеку в суді та відповідає вимогам пункту 11 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних), засуджених за вимогою судів, затвердженого спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68 (далі – Інструкція).

Доставлення обвинувачених та засуджених осіб до приміщення суду здійснюється Ротою конвойної служби Головного управління Національної поліції в Миколаївській області та військовослужбовцями Національної гвардії України, через окремий вхід розміщений у внутрішньому дворі.

Заїзд конвойного автотранспорту для посадки (висадки) обвинувачених здійснюється через внутрішній двір, який обладнаний огорожею (фото 7, 8).

У суді облаштовано дві камери для тримання підсудних (засуджених) та приміщення конвою. Кожна камера обладнана лавами для сидіння та металевими дверима з накладними замками, зовнішніми запорами та оглядовими вікнами (фото 9, 10). Вікна у камерах відсутні. Штучне освітлення внутрішніх приміщень камер задовільне.

На час відвідування обвинувачені (підсудні), засуджені в суді не перебували.

Випадків заподіяння арештованим (затриманим) особам тілесних ушкоджень або смерті під час їх перебування у приміщенні суду не встановлено.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування групою НПМ здійснено 31.08.2021.

За результатами попереднього відвідування групою НПМ надані наступні рекомендації щодо опрацювання питань реконструкції будівлі суду та обладнання приміщень, зокрема:

- необхідною кількістю камер для підсудних (засуджених) з розрахунку 3 камери на 1 залу судових засідань для розгляду кримінальних справ та санвузлом у приміщенні для конвою;

- ізольованого маршруту конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених від камер до залів судових засідань;

- кімнатою для роботи адвоката з підсудним (засудженим) та ознайомлення з матеріалами справами;

- необхідними умовами для забезпечення доступності для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення до приміщень суду.

Слід зазначити, що недоліки і порушення, виявлені за результатами попереднього відвідування, не усунуті, за винятком виконаної окремої рекомендації щодо облаштування в суді пандусу для забезпечення доступності для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катування або нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання (стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, частина 1 статті 28 Конституції України).

1. Під час відвідування суду встановлено порушення вимог пункту 6.5.2 Державних будівельних норм України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 17.05.2010 №175 (далі – ДБН Суди) та пункту 10 Інструкції, згідно з якими, кількість камер для обвинувачених (підсудних), засуджених слід передбачати виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ.

Таким чином у суді, де розташовано чотири зали судових засідань для розгляду кримінальних справ, має бути обладнано дванадцять камер. Натомість у суді облаштовано лише дві камери, що створює передумови для порушення вимог роздільного розміщення чоловіків та жінок, дорослих та неповнолітніх, а також ізольованого тримання осіб, котрим заборонено спілкування між собою.

2. У порушення пунктів 6.5.1, 9.9 ДБН Суди, в приміщенні суду відсутній окремий санвузол для обвинувачуваних (підсудних), засуджених.

Порушення права на життя (стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 3 Загальної декларації прав людини, стаття 27 Конституції України).

3. Установлено факт порушення вимог пункту 7.1.9 ДБН Суди та пункту 13 Інструкції, а саме: у суді відсутній ізольований маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених до залу судових засідань для розгляду кримінальних справ, у зв'язку з чим, обвинувачені, підсудні (засуджені) конвоюються доступними для третіх осіб коридорами. Унаслідок цього виникає реальна загроза створенню конфліктних ситуацій між вказаними особами, що призводить до порушення їх прав та прав оточуючих на особисту безпеку, недоторканість та життя.

4. У порушення статті 18¹ Кодексу цивільного захисту України, у будівлі суду відсутнє найпростіше укриття, яке має забезпечувати можливість безпечного перебування населення під час надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів.

Також слід зазначити, що найближче укриття від будівлі суду розташоване на відстані 127 метрів і розраховане на 100 осіб. Водночас інформація про його адресу або доступність для укриття під час тривоги у відкритому доступі в приміщенні суду для відвідувачів – відсутня.

Порушення права осіб на рівний доступ до правосуддя (статті 21 Конституції України, статті 9, 13 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю, статті 6 Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод).

Відповідно до вимог ДБН В.2.2–40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд. Основні положення», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 30.11.2018 № 327 (далі – ДБН Інклюзивність), доступність для маломобільних груп населення повинна забезпечуватися фізичною можливістю і зручністю потрапляння та пересування об'єктом.

5. Так, у порушення вимог пунктів 6.1.8 ДБН Інклюзивність, приміщення суду не обладнано внутрішніми пандусами, вертикальним підйомником або ліфтом, у зв'язку з чим маломобільні групи населення, без сторонньої допомоги, не можуть вільно пересуватись приміщеннями суду (фото 11).

6. У порушення вимог пункту 11.5 ДБН Інклюзивність, санітарний вузол у приміщенні суду не пристосований для користування маломобільними групами населення у зв'язку з відсутністю у них поручнів та можливості людині на кріслі колісному потрапити до санітарної кімнати.

Порушення права на професійну правничу допомогу (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 59 Конституції України).

7. У порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, статті 59 Конституції України, вимог пункту 6.5.2 ДБН Суди, будівлі суду не обладнані кімнатами для роботи адвоката з обвинуваченими, підсудними (засудженими), що унеможливорює реалізацію їх права на захист.

Окрім цього, зазначене порушення може стати причиною чергових звернень до Європейського суду з прав людини і виплатою Україною значних сум коштів в якості компенсації.

У справі «Фірстов проти Росії» (скарга No 67312/12) Європейський суд з прав людини констатував, що хоч підсудний і міг спілкуватися зі своїм захисником через загородження у залі суду, у тому числі під час перерв, які оголошувалися для цієї мети суддею за клопотанням заявника, не було доведено, що такі консультації носять конфіденційний характер у зв'язку з присутністю конвою у межах досяжності слуху. Таким чином, ЄСПЛ засвідчив порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Отже, проведення зустрічі адвоката із утримуваними особами у приватному порядку є необхідним для їх захисту від неналежного поводження.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Керівництву Територіального управління Державної судової адміністрації в Миколаївській області, керівництву Заводського районного суду міста Миколаєва в межах їх компетенції:

1. Обладнати суд приміщенням для конвою, забезпечити кількість камер для підсудних (засуджених) площею не менш ніж 4 м² виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ та санітарний вузол;
2. Створити для маломобільних груп населення відповідні умови доступу до приміщень суду;
3. Забезпечити в суді ізольований маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених від камери до залу судових засідань;
4. Опрацювати питання щодо облаштування у будівлі суду найпростіше укриття;
5. Опрацювати питання щодо облаштування у будівлі суду кімнати для роботи адвоката з обвинуваченими (підсудними), засудженими.

Додаток: фототаблиця на 3 арк.

**Керівник групи НПМ
Головний спеціаліст Відділу сприяння
роботі регіональних представництв
Секретаріату Уповноваженого
Верховної Ради України з прав людини**



Тетяна ДУБОВА

ФОТОТАБЛИЦЯ ДО ЗВІТУ



Фото 1



Фото 2



Фото 3

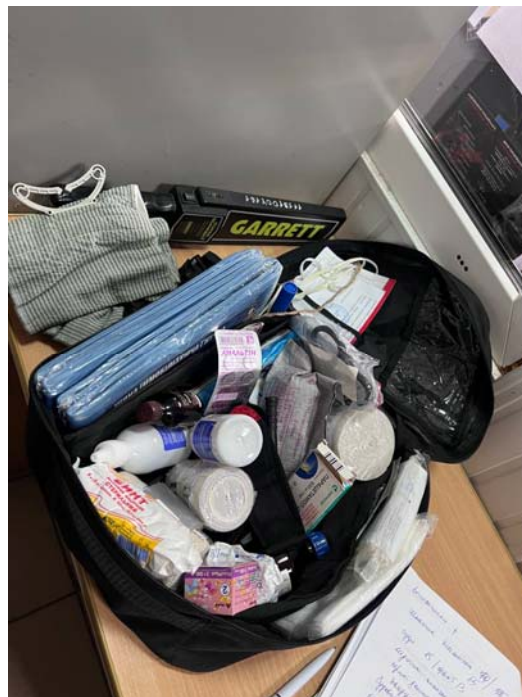


Фото 4



Фото 5



Фото 6



Фото 7



Фото 8



Фото 9



Фото 10



Фото 11



Фото 12

Фототаблицю склала:
Головний спеціаліст Відділу сприяння
роботі регіональних представництв
Секретаріату Уповноваженого Верховної
Ради України з прав людини

Тетяна ДУБОВА